

VAD MAN KAN GÖRA FÖR ATT HJÄLPA INSEKTERNA

Cirka en tredjedel av maten vi äter är helt beroende av pollinerande insekter. Under ett antal år har det inkommit flertalet rapporter som slår larm om att antalet pollinatörer minskar.

Varför har insekterna det svårt?

Storskaligt jordbruk, med endast en gröda på stora arealer, så kallad monokultur, är en viktig faktor. Dessutom är de bekämpningsmedel som används i jordbruket ofta skadliga för insekter.

Även skogsbruket är en monokultur, där endast ett slags träd dominerar stora ytor.

Hårdlagda ytor som vägar och städer tar större plats i landskapet nu än för 100 år sedan.

I trädgårdar så finns det en trend med kortklippta välgödslade gräsmattor, ofta med en robotgräsklippare, och stenlagda ytor.

Ljutföroreningar har man på senare år börjat forska mer kring, och man kan se att där det är upplyst av lampor minskar antalet insekter.

Vad kan man göra för att hjälpa insekterna?

-Låt en del av din trädgård eller vägkant få blomma!

Vänta med att klippa gräset tills växterna gått i frö, i slutet av sommaren. Låt det klippta ligga kvar i cirka en vecka så fröerna kan spridas, och ta sedan bort det, för att det annars göder marken, och gynnar vanligt gräs och inte blommor.

Hjälp till genom att så frön från växter som ger pollen och nektar.

Det bästa är att ta frön från omgivningen, så får du lokala arter som trivs där du bor, och som passar de insekter som finns i området.

Sträva efter att alltid ha något som är i blomning, från tidig vår till höst, så det hela tiden finns mat till insekterna.

Blommor och träd som är rika på pollen och nektar:

Sälg

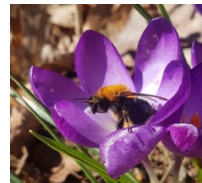
Sälgen hör till de som blommor tidigast på våren, och är därför en säker källa till näring för insekter som vaknar tidigt. Det är att göra en stor insats i trädgården att plantera en stickling sälg! Se till att både få en hanplanta (rik på pollen) och en honplanta (rik på nektar).

Vårens blommor

Aubretia

Vårkrokus

Blåsippa

Gullviva

Hyacint

Julros

Stor nunneört

Pingstlilja

Pärhyacint

Vitsippa

Sommarens blommor

Akleja

Gul fetknopp

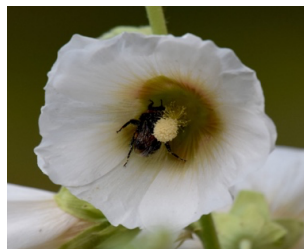
Kungsmynta

Anisisop

Stockros

Blåklocka
Titta försiktigt
inuti en
blåklocka på
kvällen. Där kan
du hitta ett
sovande
blålocksbi – ett
av alla vilda bin
som gillar
blålockor

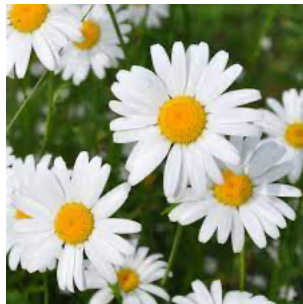

Rölleka

Kanske den vanligaste ängsblomman i gräsmattan – om den får blomma. Över femtio arter av insekter är beroende av den.

Prästkrage

Älskad av människor och fjärilar, tack vare sin vackra blomma, som är lätt att landa på om man är insekt.

Käringtand

Dyker gärna upp i magrare delar av gräsmattan. Låt den stå! Flera hotade fjärilsarter har käringtand som värdväxt för sina larver.

Bäcktimjan

Har underbart väldoftande blad som man kan krydda mat med. Det är en nektarfavorit bland vilda bin. Trivs också i krukor och är viktig värdväxt för 18 arter av rödlistade dagfjärilar.

Gråfibbla

Med sina gula solar lyser den upp torrare delar av många gräsmattor om den får stå.

Vitklöver

Den bästa arten för att locka pollinatörer till konventionella gräsmattor. Många vill ta bort den – men gör inte det! Den ljuva doften älskas av alla bin..

Bildtexterna ovan är hämtade från Naturskyddsföreningen.se

Höstens blommor

Dahlia

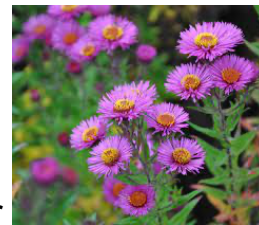
Höstanemon

Rudbeckia

Höstaster

Höstkrokus

Kärleksört

Silverax

Trädgårdssolbrud

Fläckflockel

Rosenstav

Vad är ogräs?

Ja, det kan man fråga sig. Maskrosor och klöver är av många människor ett mindre populärt inslag i gräsmattan, vissa går så långt som att använda bekämpningsmedel för att bli av med dem, bina blir då både utan mat och förgiftade. Både maskrosor och klöver hör faktiskt till de så kallade "dragväxterna", växter som är extra rika på pollen och nektar! (Andra dragväxter är sälg, fruktträd, hallon, björnbär, ljung och honungsfacelian, som toppar listan.)

Det finns ca 1000 arter av maskrosor i Sverige, och det är blommor som är rika på både pollen och nektar. Tänk, vad bra om vi kunde glädjas åt dem i stället!

Maskros

Här är exempel på andra "ogräs" som bidrar med mat åt insekter och fåglar:

Baldersbrå

Brännässla

Kråkvicker

Cikoria

Groblad

Kamomill

Korsört

Åkertistel

Rödplister

Renfana

Våtarv

Löktrav

Ser fint ut, men är fattigt värre

Var uppmärksam på att förädlade blommor av olika slag, till exempel rosor, dahlior och hortensior, kan vara fattiga på pollen och nektar. De har istället för ståndare extra kronblad för att se vackra ut, men är värdelösa för ett hungrigt bi. Gamla sorter är ofta ett säkrare kort.

Invasiva arter

Invasiva arter är arter som kommit till ett nytt område, och har lätt för att etablera sig, samtidigt som de ändrar livsbetingelserna för de inhemska arterna. Därför är det en bra idé att ta bort invasiva arter. Ett vanligt exempel här i Halland är blomsterlupinen som sprider ut sig längs med vägarna.

Blomsterlupin

Växter som vi planterar i egna trädgårdar kan sprida sig utanför trädgården och slå ut inhemsk flora.

Man kan råka köpa en invasiv art hos en blomsterhandel. Det bästa är att själv leta reda på information om en växt man vill plantera.

Man kan läsa mer på Naturvårdsverket, och på Artdatabanken, där man också kan rapportera in fynd av invasiva arter.

Skogsklematis Vit, 60-80 cm 5-pack

850 kr inkl. moms
880 kr exkl. moms
jfr pris 170 kr/st

— 1 + **Köp**

Art.nr: 1264906
Förväntad leveranstid 4-10 arbetsdagar

Mycket starkt växande klematis som snabbt täcker stora ytor. Blommorna är minde än på den vanliga klematisen och har ståndare som är obildade till smala spröt närmast mitten. Blommar i vitt mellan juli och september.

Här ett exempel på invasiv art till salu i en blomsteraffär på nätet (Granngården).

Andra invasiva arter:

Flocknäva	Gul skunkkalla	Kanadensiskt gullris
Jättebalsamin	Jättedaggkåpa	Jätteloka
Parkslide	Sidenört	Snöbär
Tromsöloka	Vresros	

Inga bekämpningsmedel

Bekämpningsmedel passar inte i en trädgård där man vill att livet ska spira. Ofta är vi senfärdiga vad gäller att få bort bekämpningsmedel från marknaden, som visat sig ha skadliga effekter på faunan.

Listan är numera lång på medel som vi tidigare höll ut stora mängder av i våra trädgårdar, som nu är förbjudna på grund av deras skadliga ekologiska effekter.

Förra året blev det förbjudet att använda ogräsmedlet glyfosat (Roundup) i trädgården, men ännu är det det mest använda ogräsmedlet i Sveriges (oekologiska) lantbruk.

Man gör alltså en stor insats för våra insekter om man väljer ekologiska livsmedel. Många gifter som inte är tillåtna i Sverige eller EU används i länder från vilka vi importerar livsmedel. Då insektsdöden är ett globalt problem, så gör man skillnad om man väljer ekologiska livsmedel även från andra länder. De livsmedel man betraktar som extra viktiga är kaffe, choklad, citrusfrukter, bananer och ananas. Förutom en insats för världens insekter, så bidrar man inte till en produktion där människor i fattiga länder kommer i kontakt med bekämpningsmedel utan skyddsutrustning.

Förutom kemiska bekämpningsmedel finns det biologiska, som till exempel nematoder. Det man bör ha med i tanken är att det troligen dödar fler arter än de man är ute efter.

Det bästa alternativet när man vill bli kvitt en art i sin trädgård, är att bekämpa den manuellt och giftfritt.

Gödsla inte marken

Ängsblommor trivs bäst i en mager jord. Ta bort gräsklipppet efter en veckas tid, så att inte det avklippta gräset verkar gödande.

Vatten i trädgården

Vatten i trädgården kan vara allt från en damm till ett fågelbad, eller bara en pajform med stenar i, som törstiga bin kan sitta på och komma åt vattenytan.

Ha platser som gynnar insekter

Så mycket som 70% av alla vilda biarter bygger sina bon i marken. Det ska vara sand för att de ska kunna bygga sina bon, gärna en halv meter djupt.

Bygg ett "bihotell", det kräver egentligen bara borrhåll i trä.

Död ved är ett mycket viktigt inslag i insekternas levnadsmiljö. Både döda stående träd, högstubbar, och liggande träd, då alla drar olika typer av insekter.

Rishögar och stenhögar, och en allmänt ostädad yta i trädgården gynnar många arter.

Låt det vara mörkt på kvällen och natten

På senare år har man börjat uppmärksamma hur ljusföroreningar stör insekter. Man har noterat en markant minskning av insekter och minskad pollinering på platser med artificiell belysning på kvällen och natten. Även fåglar och fladdermöss som livnär sig på insekter, påverkas.

Sprid medvetenhet om läget och acceptans för en rufsigare trädgård!

Säg till din granne som inte klippt gräset på hela sommaren att han har det väldigt fint i sin trädgård.

Poängjakt- hur många poäng hittar du i din trädgård?

- Blommor med pollen och nektar i rabatten
- Blommor med pollen och nektar i gräsmattan
- En bit mark som får vara äng
- Blommande växter hela sommarhalvåret
- Vatten (ett fat, en damm, ett fågelbad)
- Rishög
- Död ved
- Sandmark
- Bihotell
- Mörkt på natten
- En granne som nyfiket frågar vad du håller på med

LÄSTIPS

Artdatabanken <https://rapportera.artfakta.se/eftersokta/ias/skapa>

Fem enkla sätt att bidra till biologisk mångfald i din trädgård
<https://www.lu.se/artikel/tradgardstips-fem-enkla-satt-att-bidra-till-biologisk-mangfald>

Rikare trädgård <https://rikaretradgard.se/>

Naturvårdsverket om invasiva främmande arter
<https://www.naturvardsverket.se/amnesomraden/invasiva-frammande-arter/rapportera-invasiva-frammande-arter/>

Naturskyddsföreningen- 7 midsommarblommor som räddar bina
<https://www.naturskyddsforeningen.se/artiklar/7-midsommarblommor-som-raddar-bina/>

Natursidan: Så anlägger du en äng
<https://www.natursidan.se/nyheter/sa-anlagger-du-en-ang/>

Natursidan: Var inte rädd för ogräsen
https://www.natursidan.se/nyheter/var-inte-radd-for-ograsen-i-tradgarden/?fbclid=IwAR3TUtxhcbrHAL8iSVJRn-V1mo0xEiZg0mEfqUBqNW7Gz-9hg9_Kjl9QZ3A

Världens längsta blomsteräng
<https://www.naturskyddsforeningen.se/artiklar/naturskyddsforeningen-ska-skapa-varldens-langsta-blomsterang/>

Böcker

Galen i insekter av Dave Goulson

Mörkermanifestet av Johan Eklöf

Naturligtvis- Biologisk mångfald i din trädgård av Justine Lagache

På naturens axlar- hur tio miljoner arter räddar ditt liv av Anne Sverdrup-Thygeson